

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji
Katedra Geodezji Rolnej, Katastru i Fotogrametrii

Bogumiła Wańczyk

**Metodyka identyfikacji obszarów proponowanych do prac scaleniowych
na terenach podgórskich**

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Kompleksowe prace scaleniowe są jedynym narzędziem umożliwiającym dokonanie w krótkim czasie istotnych zmian struktury przestrzennej gruntów na dużym obszarze. Bardzo duże potrzeby w zakresie realizacji prac tego typu w Polsce, w powiązaniu z ograniczoną pulą środków finansowych dostępnych na ten cel, wskazują na konieczność wypracowania metod w sposób precyzyjny identyfikujący obszary, gdzie realizacja prac scaleniowych jest konieczna i gdzie procedura ta może dać największe efekty. Prezentowana praca zawiera analizę zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym na terenach podgórskich. Są to obszary szczególnie cenne z racji posiadanych zasobów środowiska przyrodniczego. Biorąc pod uwagę warunki przyrodnicze dla rolnictwa, są to najczęściej obszary, które wymagają wsparcia. Jednocześnie gospodarstwa na obszarach górskich i podgórskich, których możliwości rozwoju związane są z zasobami środowiska w niewystarczającym stopniu realizują formy wielofunkcyjnego rolnictwa.

Niniejsza praca obejmuje analizę aktualnego stanu zagospodarowania powiatu nowosądeckiego z uwzględnieniem czynników przyrodniczych i sytuacji społeczno-ekonomicznej, obliczenie jedenastu wskaźników, a w końcowej części określenie zapotrzebowania na prace scaleniowe w całym powiecie. Analiza danych geodezyjno-kartograficznych oraz mapy glebowo-rolniczej umożliwia precyzyjną diagnozę stanu istniejącego struktury przestrzennej obszarów rolniczych i poprawną identyfikację obszarów kwalifikujących się do realizacji scaleń. Tematyka pracy obejmuje cały obszar powiatu, który składa się z 16 gmin, tak więc proces analizy był bardzo pracochłonny. Przeanalizowano szereg danych przestrzennych z wykorzystaniem oprogramowania komputerowego, które umożliwiło opracowanie map wynikowych. Następnie zaprezentowano wyniki badań mających na celu sporządzenie rankingu obrębów powiatu nowosądeckiego określającego priorytetowość prac scaleniowych. Wykorzystano w tym celu wyniki przestrzennego zróżnicowania takich cech poszczególnych obrębów jak m.in. rozdrobnienie gruntów, struktura obszarowa gospodarstw, występowanie obszarów pozbawionych dojazdu do drogi publicznej, przeciętna bonitacja gruntów czy też natężenie występowania przeszkód terenowych utrudniających proces projektowania nowego układu działek.

Wyniki wyżej wymienionych wskaźników dowodzą dużego zróżnicowania powiatu pod względem zapotrzebowania na prace scaleniowe, co wynika z ukształtowania terenu, istniejącej infrastruktury oraz rozdrobnienia gruntów. Można zauważyć, że nadmierne rozdrobnienie gruntów gospodarstw stanowi jedną z największych przeszkód uniemożliwiających prowadzenie racjonalnej i dochodowej produkcji rolniczej. Wskazanie obszarów, gdzie zjawisko to występuje z dużym natężeniem, stanowi istotny element procesu identyfikacji obszarów kwalifikujących się do przeprowadzenia prac scaleniowych.

Restrukturyzacja obszarów wiejskich, jest i będzie w przyszłości jednym z ważniejszych problemów do rozwiązania w naszym kraju. Brak opracowań dotyczących kształtowania przestrzeni może w przyszłości generować jeszcze większe zagrożenia społeczno-ekonomiczne. Podczas wykonywania opracowań i ustalaniu zadań do realizacji prac scaleniowych, istotne jest pozyskiwanie środków na ich realizację. Analizowanie, planowanie, projektowanie i zarządzanie połączone z informacjami przestrzennymi mają duży wpływ na gospodarowanie przestrzenią. Z uwagi na fakt, iż projekt scalenia jest bardzo kosztowny, największe oszczędności można uzyskać na etapie poprawnego typowania obiektów do scalenia i to właśnie w tym zakresie powinny być prowadzone dalsze badania.

Bogumiła Wańczyk